

Grobovi za Gornjim Gradom (1)

Pod tem naslovom je bil v 27. številki Demokracije objavljen članek o partizanskih aktivnostih v Gornjem Gradu v času, ko so ga "osvobodili" (1. 8. do 15. 12. 1944) in v krajšem obdobju takoj po vojni. Šlo je seveda za ukrepe, s katerimi so svoje nasprotnike ali samo morebitne nasprotnike osvobodili vseh nadaljnjih zemeljskih težav. Pred nekaj leti, vsekakor po osamosvojitvi, sem se pogovarjal z Nazarčanom, ki mu ni bilo dano, da bi postal večni stražar Gornjega Grada. Bil je prvi izmed tistih, ki so jim gospodarji življenja in smrti, mali bogovi, podarili življenje. Kot vsi Zgornjesavinjčani v nemški vojski, ki so se vrnili domov, se je moral tudi on javiti v Gornjem Gradu. Pristojnega za Slovence v nemški vojski je stražar vpričo njega vprašal, kam naj ga pelje. Dobil je odgovor: "Tja kot vse druge!" Pred večerom tistega dne je prišel ukaz, naj z vsakršnim streljanjem prenehajo. Domačin iz Nazarij je bil torej prvi, ki mu je v Gornjem Gradu uspelo ubežati smrtni kosi.

Da si bodo bralci lažje ustvarili podobo o dogajanju v Gornjem Gradu, moram dodati, da so v času, ko je bil "osvobojen", naredili kraju več škode, kot mu je bilo storjene v vsej njegovi zgodovini, vključno s turškim vpadom leta 1471. Poleg drugega so uničili čudovit dvorec, rezidenco ljubljanskih škofov iz leta 1517, od katerega je ostal le manjši del. Potem ko so domačini po vojni zbrali ves potreben material za njegovo obnovo, so ga na veliko noč leta 1948 začeli mi-

nirati. Resda takrat ne partizani, vemo pa, kdo je imel oblast.

Tako imenovano osvoboditev Zgornje Savinjske doline smo letos v Gornjem Gradu še posebej lepo praznovali. Povsem v duhu prvih povojnih let, ko smo v kraju po eni strani gradili socializem, po drugi pa podirali šofijski dvorec. Pri tem smo še stalno menjavali gnile mostnice na lesenem mostu, s katerim smo se morali zadovoljiti, potem ko so nam partizani porušili betonskega. Namesto mene bo še več povedal – upam, da kar vse – članek, ki je izšel le dan po pravkar obravnavanem, in sicer v zgornjesavinjskem časopisu Savinjske novice.

Janez Mavrič, Gornji Grad